

CIRKUSZI AKROBATIKA

Alaputatási és szakmódszertani periodika

Cirkuszi műsor

(♀+) 8, 9-kor föl kellett kelni próbálni, utána parádéra. Hazajöttünk, ebédeltünk, volt 2 előadás, készülődni kellett az első előadáshoz. Utána estihez. 6 számot csináltunk, minden számhoz más kosztüm volt. 12 szám volt a műsorban. A közbeeső artisták idegen szerződöttek voltak. Apuka volt a konferanszié, zenekar, lányzenekar, mind a négyen zenéltünk. Trombitán én, E., E. tangóharmonika, O. dobolt, és még 2 férfi volt, aki már hangszereken játszott. Mindig volt 4-5 ember, aki zenélt. Mielőtt elkezdődött a műsor, mi zenével szórakoztattuk a közönséget, a ruf volt, mikor jött be a közönség.

(♂+) Könyötéssel is próbáltam deszkaszámot, 2 hét után Bécsben dolgoztunk egy hónapot, még a háború előtt a Margaretner Orpheumban. Ez egy közepes szám volt, szedett-vedett emberekből. Majdnem kimentem egy német handvöltizs számhoz, hogy a kistestvérüket megtanítsan szteppelni, korábban dolgoztunk együtt, és mikor Pesten voltak, mászkáltunk együtt. Nagyon jó szám volt, testvérpár, az obermann nő volt vagy 60 kilós. Ebből nem lett semmi. Angliában ismerkedtem meg a Göndörékkal is, akik a későbbiekre hívták obermannak, de 1936-ban, mikor nekem aktuális lett volna, a csoport a Ringlingnél dolgozott Amerikában.

(♀) *Ti próbáltatok meló közben is.* Mi próbáltunk, igen. Nem sokat, nem sokat, egy órát próbáltunk, és minden előadás előtt. *Mindig volt új trükk, amit ki akartatok gyúrni, vagy csak ami guzmis, vagy elment?* Karbantartottuk inkább magunkat. Voltak új trükkök azt is próbáltuk, aztán később már abbahagytuk. Volt olyan, hogy a másfelemet próbáltuk nagyon sokáig, de aztán – utazócirkuszosok, a manézs ilyen, a manézs olyan – inkább nem, mert hogyha egyet esel, ugrott a szezon. *Te magaskopfstanra érkezést csináltál.* Igen. *És megfogta a kezed a párod?* Nem fogta. *Kéz nélkül.* Mert erről volt vita, hogy ezt csak a M-ék csinálták. Nem, mi elejétől kezdve úgy csináltuk, és az einhandot is kéz nélkül. *Hányszor strekkelt ki téged a férjed a szám előtt?* Azt hiszem, kilencszer. *Azt mondtad a múltkor, hogy egy órával a kezdés előtt* Mindig bementünk a beengedés előtt egy órával a manézsba, és puhítottunk. Nem vettük át a számot, de puhítottunk, handstand, kopfstand, korbett, kis erősítés, utána volt a zuhanyozás, sminkelés

(♀+) *Mennyi ideig tartott?* Úgy emlékszem, hogy a két órát mindig kihúztuk, megvolt a két órás műsor. A számok, mondjuk a család részéről volt: E. szteppelt, volt nekik egy levegőszám a K.-val, egy ilyen dupla kerék, balknijuk volt, csinált egy sztepptáncot, akkor mi négyesben is három-négy táncot csináltunk, O-val csináltuk az ikáriát E-val, és apuka csinálta a lószámot, és hát persze a P. és a K, azok csinálták a fliegendét O-val, akkor handaufhand számot csináltak. Az entréket, K. jó kis szólótrapét csinált, hát kb. ez volt, amit a család kiadott. *Kaucsuk, zsonglőr?* Kaucsuk, zsonglőr, hát szóval mindent kellett végül is csinálni, amit csak lehetett. És a többi számokat mindig úgy választotta meg apuka, ami nekünk nem volt. Tehát abból válogatott.

(♀) 16 éves voltam, amikor állami cirkuszi alkalmazott lettem. A cirkuszvállalatnak volt egy mozi-varieté részlege, ott léptem fel az unokanővéremmel, E-vel. E. révén ismerkedtem meg a későbbi férjemmel, akivel ma is élek.

(♂) *Legjobb tudomásod szerint először Magyarországon Bírók csinálták az ugródeszkával a kombinált ikáriát.* Igen. Az államosítás korában 15 éves voltam. Onnantól kezdve látom a dolgokat. *A Czirjákéknak, ha jól tudom, jó ikáriájuk volt.* Nem láttam ikáriázni őket. Mi csináltunk egy 10-es ikáriát az államosítás előtt [számleírás].

(♂) Ha kellett ahhoz, hogy a szám zenéje jól szóljon, akkor tíz órát gyakoroltunk. Ha hetente még

kétszer, akkor hetente még kétszer, mert tudtam, hogy ez az artistának fontos. Így voltam a fényvel, a műszaki kiszolgáló személyezettel. Úgy voltam az artistákkal, hogy itt mindenki tudjon dolgozni. Én is így szerettem dolgozni.

(♂+) *Hogyan szerveztétek meg a számépítést?* Jártam a világot, néztem mire van igény, miből van túlermelés, miből van hiány. Az üzleti filozófiánk az volt, hogy árukapcsolással dolgoztunk. Ha a külföldi partner kért egy sztárszámot, akkor mellécsaptunk egy közepeset vagy egy gyengébbet. A nagy ugródeszka számok, a Hortobágyi, a Lukács, Richterék akikért verekedtek, a Donnert lovasszámért, Hunorék. ... A színházi produkció teremtette meg a FŐNI pénzügyi alapját Itt kerültem barátságba és kapcsolatba artistákkal, mert ezekben a műsorokban szerepeltek. Megalakult a Vidéki Népszórakoztató Intézmények. Spiegel Anni lett a vezetője. Ide tartoztak az államosított utazó cirkuszok.

(♀) Felvettünk egy kislányt, hogy ő fog konferálni. Helyette én konferáltam, de beraktuk a műsorba, szeretem, ha többen vannak, az látványos, helyes kislány volt. Kígyószámában segített háttérdekorációnak. Kígyó meg kutya van. Tavaly volt póni. A gyerekek ragaszkodnak a saájához. Két és fél éve vagyunk egyfolytában Szlovákiában. Nem tudom mi lesz jövőre.

(♀) Volt, amikor otthon a saját cirkuszban, volt, hogy más cirkuszhoz ment. 1946-ban házasodtak. Apát vitték az ikáriába. *Mit csinált?* Levegő számot, mindent, ikáriát, egyfelvonásosokba. Ezekről hallottam, de nem láttam. Volt mozijuk is, moiztak. Meseautó és ilyenek. Télen. '50-ben kerültek az állami cirkuszba. Csinálták a hangszerszámot. Mentek mozi-varietébe dolgozni Erzsébetre, Újpestre.

(♀+) Három- négy éves koromban csináltunk apával olyan ikáriát, ahogy minden komédiás gyerek kezdi. Aztán amikor apám már nem dolgozott a bátyáimmal, csináltam trapézt a nővéremmel, táncokat, tót tánc, orosz tánc, magyar tánc, abban az időben divat volt, hogy a cirkuszokban táncok is voltak. *Volt-e olyan jelenet? Bohózat, amit mi egyfelvonásosnak hívtunk?* Volt a Zóna-posta, az Álarcosbál. Tartottak negyed óra. Bohózat, több személlyel. Volt valamilyen Iskola, Igazgató úr vacsorája. A műsrot a család adta. Ha kevés volt, akkor vettek hozzá. Az igazgató az apám és a testvére volt. Ők voltak ketten hosszú hosszú éveken át.

(♀) Apu sok mindent csinált. Dzsigit számot, zsoké, ahol ugrik, leszállok felszállok, klizsnik számot, táncokban, orosz táncot. A legidősebb testvér csinálta fel a trapét. Székeket pakolt fel, azon ült. Sz. az állatokkal, vegyes állatidomár. L. bácsi volt a bohóc, minden táncban benne, a Sárivári szerűben is benne volt. L. bácsi apuval zsoké csinált. Utána a feleségével görgőszámot. Tudod, hogy van az utazó cirkuszoknál. Komédiás a komédiással házasodik, ha tud. Az új generáció már nem annyira, ők már kívülről is házasodnak. De a régiek ezt nagyon betartották.

(♂+) *Az én elméletem úgy szól, hogy maga az a 6 perc, 10 perc a manézsban az egy rítus. Az egy olyan dolog, aminek pontosan ugyanúgy kell napról napra lemennie, és azt túl kell élni. Legalábbis kéne. Mennyire volt ez a te esetekben ritualizált?* Hát nézd, ezt nem kötném egy rituáléhoz vagy babonához vagy bármi máshoz, ez egy egyszerű bemelegítés. Ilyet majdnem minden artista megcsinál. Én is csináltam valamit. Mit tudom én, csak egy példa, hogy fejen álltam a dróton. Én csináltam egy fejállást előtte. Nyakbemelegítés, ne ott először álljak fejen aznap. Nem tudom, milyen volt az éjszakám. Nem voltam kipihenve vagy túlpihent voltam. Lekontroláltam tulajdonképpen. Ezt minden alkalommal. És aztán ez tényleg egy olyan rituális dologgá válik. Jó példa arra, hogy a fiamnak elmentem asszisztálni. És most 4 év után vagy 3 év után fölvettem a kosztümömet, és odamentem az apparáthoz, szmoking volt rajtam, mert föl kellett öltöznöm, bár nem én voltam a képernyőn, de hát mégis a közönségnek. És a konferanszié ott nyüzsgött, kezdték beállítgatni a kamerákat meg a világítást, és akkor én egyszer csak azt veszem észre, hogy /derékkörzés/ ilyesmit csinállok, érted, így. Volt egy ilyen a derekamnak, és majdnem fejre is álltam.

Akkor döbbenek rá, mint egy versenyló, érted, a start előtt.

(♀) Az első magaskopfstandom: ekkor már menstruáltam, nőnek éreztem magam. A fél társulat, mint rendesen, bent ült a cirkuszban a próbán. Londzsbán már abszolút biztos volt a trükk, ki kell venni londzsból. Én persze majréztam, a balkezet apu elengedte, ez másképp nem megy, a jobbat csak én kell, hogy elengedjem. Apu végtelen türelemmel „engedd ki, Edóka, nem lehet semmi baj, mögéd állnak stb”. Kiabálva, káromkodva, engedd már ki, megint meggyőzően stb. Kivisz a befutóba, durr egy nagy pofon, amit mindenki hall. Ekkor számomra összedőlt a világ. Az én apám, aki pontosan tudja, hogy mit tett velem, hogy én most mit érzek, ha ezt megtette, akkor nekem nem érdemes élnem. Tényleg, miért is nem halok meg. Akár - és persze mindenre elszántan, öngyilkosan, minden-mindegy kiengedtem. Úgy állt a trükk, mint Katiban a gyerek. Ez jó volt, megvolt a pofon értelme.

(♀+) *Mire emlékszik vissza legszívesebben, és mit utált a legjobban? Milyen számot csinált?* Te, én univerzális komédiáslány voltam, mert én mindig azt csináltam, amire szükség volt. Ha kellett, akkor trapét csináltam, ha kellett, akkor ruszist táncoltam a többiekkel, ha kellett akkor csárdást táncoltam, egyedül vagy a lányokkal együtt, aztán lábzsonglőrt csináltam, az öreg Cz. tanított engem fussarbeitsra annak idején. Most nem azt mondom, hogy világszámokat, mert én világszámot sose csináltam. Én komédiás lány voltam. Ha kellett, akkor lovagoltam, csináltam voltizst, vagy elmentem parádéra lóháton. Tehát amit éppen kellett csinálni, azt én csináltam. Ha kellett, entrét csináltam, Stahlmeister voltam, konferáltam, bűvészetet csináltam. Amit akarsz, később meg a majmokkal dolgoztam. *Kaucsuk, zsonglőr?* Egyiket se. Kaucsukot csináltam egy olyan 3 évig gyerekkoromban, nagyon jó kaucsukot csináltam, de a V. csinált nálunk kaucsukot, aztán énnekem mindig fáj a derekam, mondjuk én elég magas, nyúlánk lány voltam a kaucsukhoz *Milyen magas tetszik lenni?* 165, de a kaucsukosok általában kisebbek. Aztán utána már, mikor éreztem, hogy ezekhez már öreg vagyok, mert azért 50 éves koromig, azért csináltam a fussarbeitsot, már fájtak a lábaim, meg nekem volt kiesés a komédiából. *Mennyi?* 14-15 év. Ez nem kimondottan komédiás örökség, hanem inkább az a privát, mert az apám azért csak privát ember volt

megjelenik minden negyedévben